

22 januari 2012 Dienst Oude Kerk Borne Ds Erik Asscher

Intochtslied: Tussentijds 8; Glorialied: Gezang 434: 1,2,5; 1e lezing: 1 Samuël 3,1-10(18); Zingen: Psalm 63: 1,2,3; 2e lezing: Marcus 1,14-20; Zingen: Gezang 47: 1,3; Na preek: Gezang 94; Slotlied: Gezang 7.

We horen vanmorgen twee bijbelteksten die allebei over roeping gaan. In de eerste lezing hoort de jonge Samuel de stem van de Eeuwige die zijn naam noemt, en hem een opdracht geeft, in de tweede lezingen zijn het de eerste leerlingen of vrienden die door Jezus uitgenodigd worden om hem te volgen.

Ik hecht eraan om te beginnen bij de ontroering die ik voel bij de eerste van die twee teksten. De oude priester Eli die een geestelijk leidsman wil zijn van de jonge Samuel, en die daarbij de aandacht niet op zichzelf vestigt, maar juist omhoog wijst naar de allerhoogste, en zo de weg vrijmaakt voor de roeping van Samuel. Een ontroerend voorbeeld van leiderschap in een tijd waarin we bijna gewend raken aan berichten over kapiteins die schepen aan de grond laten lopen. Of andere leidinggevend, geestelijken, politici en andere gezagsdragers die zich regelmatig van hun al te menselijke kant laten zien. Het is vandaag niet mijn bedoeling, dat wil ik graag duidelijk zeggen, om de één of ander persoonlijk te beschuldigen. Het gaat me om het uitzicht op een andere werkelijkheid dat ontstaat bij het horen van dit verhaal. Gelukkig dat onze herinnering aan daden en woorden van heil nog springlevend is. Gelukkig dat ons verlangen naar gerechtigheid gevoed wordt en de weg naar de toekomst open ligt. Gelukkig dat de mislukkingen uit het verleden geen garantie bieden voor catastrofes in de toekomst.

Daarnaast treft het me opnieuw hoe prachtig dit verhaal verteld wordt. De sterke contrasten tussen de jonge Samuel en de oude priester Eli, de nacht en de doffe ogen van Eli enerzijds en de lamp van God die nog brandt. De woorden van de Eeuwige die nog maar zo zelden klinken en dan de opbouw van de spanning als drie keer de stem van de Eeuwige zich tot Samuel richt. En dan die nacht en het slapen van Samuel. Hier lijkt een mensenleven van alledag in op symbolische wijze zwart wit geschetst te worden, alsof we je je dagelijks leven leeft in een soort slaaptoestand, met je werkzaamheden en zorgen, routines en beslommingen, terwijl je nog niet weet van het volle leven, het wakkere leven, het volle leven met God, dat nog in de schoot van de toekomst verborgen ligt, alsof we nu nog onvolledig kennen, terwijl straks, als

we met Samuel ontwaakt zijn, zullen kennen van aangezicht tot aangezicht.

Dat in ieder geval mijn kennen nu nog onvolledig is, daar ben ik me dagelijks van bewust tijdens het onderzoek dat ik doe onder militairen. Ik vraag militairen die bij gevaarlijke ondernemingen betrokken zijn geweest naar hun ervaringen. Ze vertellen me bijvoorbeeld over hun uitzendingen naar Afghanistan, Irak, of naar andere conflictgebieden. Ik hoor de scherpe contrasten in hun verhalen over de armoede en het onrecht in die verre landen en de rijkdom en welvaart hier in Nederland. Over de troosteloze leegte van de woestijn, het gevaar dat overal op de loer ligt daar, en hun veilige omgeving hier op hun werk, met hun families en vrienden. Over de kernbommen, beschietingen en het levensgevaar dat de vijand voor hen in petto heeft, maar ook het geweld dat zijzelf uitoefenen en levensgevaar dat zijzelf voor anderen realiseren. Het 'liever zij dan ik', als het om vechten, doden of verwonden gaat. De krachtige symboliek van schijnbaar onbelangrijke gebeurtenissen, een kind dat gered kan worden, eten of drinken dat uitgedeeld kan worden. De spanning tussen de uitzichtloze bestuurlijke en politieke situatie in die landen en het verlangen naar gerechtigheid, humaniteit en vrede. De schaarste van woorden van wijsheid en liefde.

In de bijbellezingen van vanmorgen is de roeping het verbindende element. De Eeuwige roept Samuel en Jezus roept zijn discipelen. Samuel moet een bericht gaan overbrengen aan Eli, Eli krijgt een oordeel aangezegd over het wangedrag van zijn beide zoons. Die maakten zich schuldig aan allerlei vormen van wangedrag, er is bij wijze van spreke ook vandaag niks nieuws onder de zon. En Jezus roept zijn vrienden op om hem te volgen en te helpen het goede nieuws te verspreiden: de tijd is aangebroken, het koninkrijk van God is nabij, kom tot inkeer en hecht geloof aan dit goede nieuws. Mensen worden geroepen om woorden te spreken van oordeel en genade.

Maar woorden van oordeel zijn er toch juist genoeg zou je zeggen als je de kranten leest en televisie kijkt. Vorig jaar, toen een predikant twee keer het einde van de wereld voorspelde, en daarbij de wederkomst van Christus, zo wordt er ook in 2012 het einde van de wereld

voorspeld met het aflopen van de oude Mayakalender. Misschien, nog voor we december gehaald hebben, is de wereld al eerder vergaan volgens de voorspellingen van het Efraïm-genootschap. Ook woorden van hoop en nieuw leven liggen voor het oprapen. Zo is er ieder jaar wel een bericht over de mogelijke ontdekking van nieuw leven op verre planeten. En voor wie meer voldoening uit zijn of haar leven wil halen, zich beter wil voelen en duurzamer wil leven, zijn er biologische produkten in de handel en worden mindfulnessstrainingen gegeven. Onderzoek heeft verder uitgewezen dat mensen met een hond gemiddeld drie jaar langer leven dan mensen zonder hond. (...!) Woorden van oordeel en heil zijn er dus genoeg, en wie zal zeggen wat er waarheid is. Stel je voor dat iedereen precies hetzelfde zou zijn ...

Maar ik denk dat bij de prediking van het koninkrijk, waar de evangelist Markus van vertelt toch over iets anders gaat. Niet het einde van de wereld, of een beter leven, staan hier in het centrum, maar het leven in verbondenheid met God, daar gaat het om. Dat wij, mensen, hier en nu leven in verbondenheid met God,

Ik vertel u het merkwaardige verhaal van een militair die was uitgezonden naar een oorlogsgebied, en daar een gevaarlijke opdracht kreeg. (...) Dat ik naar een oorlogsgebied ben uitgezonden vertelde, dat hoort bij mijn werk, dat ik beschoten ben dat hoort ook bij mijn werk, en dat er geen hulp gestuurd is, daar zullen wel gode redenen voor zijn. Maar dat ik er nu van langs krijg omdat ik een noodnummer heb gebeld en verkeerd verbonden ben, dát krenkt mij.

Net hebben we Psalm 63 gezongen. In het vierde en laatste vers staat:

*God maakt een eind aan alle leugen
maar heil de mens die bij hem zweert
In God, wiens waarheid triomfeert,
Zal Israëls koning zich verheugen.*

Blijkbaar is er voor mensen een kwaad dat erger is dan de alledaagse narigheid. Een kwaad dat erger is dan maanden van huis te gaan voor je werk, of je leven bedreigd te zien tijdens een vuurgevecht. Erger is het om ten onrechte beschuldigd te worden door degene die je het meest vertrouwt, je eigen leidinggevend.

Psalm 63 spreekt over een leugen. Zo vertelde hij over zijn ervaring. Een onwaarheid

waardoor hij volstrekt alleen kwam te staan. Maar in Psalm 63 is het de waarheid die triomfeert, de waarheid van God, en de Messiaanse koning verheugt zich daarin.

*Waar zich uw vleugels breed ontvouwd
zing ik mij van mijn zorgen vrij
mijn ziel heer is u zeer nabij
door uw hand wordt ik vastgehouden.*

Die eenzaamheid en het verlangen naar gerechtigheid, precies dat is de opstap naar de prediking van het koninkrijk. Juist in de afgrond van eenzaamheid en onrecht voelt de ziel van de psalmist zich verbonden met de liefde en de trouw van God. En die liefde en trouw zegeviert bij de messiaanse koning. Dat is de prediking van het koninkrijk.

Met die militair is het overigens wel weer goed gekomen vertelde hij. Het misverstand, waar hij niets aan kon doen is later gelukkig opgelost. Hij kon zijn verhaal ook heel goed vertellen, en eerlijk gezegd vond ik dat knap. Want ik weet hoe moeilijk het kan zijn om je verhaal te vertellen wanneer wanneer er zoveel gebeurd, en je zoveel ervaren hebt. Je verhaal vertellen, dat kan heel moeilijk zijn. Wij zijn strandjutters aan de kust van ons eigen leven, brokstukken verzamelend langs de zee van vegetelheid, zei de schrijver Hermans. Maar gelukkig is dat andere verhaal er ook, het verhaal van die Heer die zeer nabij is, door wiens hand we worden vastgehouden.

Tot slot zou ik het fijn vinden om nog enkele gedachten te wijden aan het volgen van Jezus, waartoe de leerlingen worden opgeroepen. Want u en ik, gemeente van Jezus Christus hier in Borne, wij zijn eigenlijk een soort opvolgers van die discipelen. Zij hebben de prediking van het koninkrijk doorgegeven en wij komen in hun voetspoor samen om uit te zien naar dat koninkrijk en de verhalen daarover verder te vertellen. We vertellen elkaar dat ons leven verbonden is met de levende God, en we delen woorden van waarheid, liefde en trouw, om voluit te kunnen leven. Hier vertellen we elkaar dat onze kennis weliswaar onvolledig is, maar dat God ons kent en liefheeft. Hier horen we dat liefhebben kan betekenen om anderen te dienen, en een loflied te zingen voor God. Omdat aan zijn trouw geen einde komt.

Net als in de tempel van de priester Eli brandt ook hier een godslamp, een paaskaars. En net als bij de tempel van Eli is ook de toekomst van de kerken in Nederland onzeker geworden. Soms lijkt het zelfs wel alsof er een

oordeel over uitgesproken is. Zal er voor onze kinderen en kleinkinderen, voor de generaties na ons nog een plek zijn om de verhalen over het koninkrijk van God te vertellen en woorden van leven met elkaar te delen?

Die jonge Samuel, die 's nachts uit bed geroepen wordt, zal later de eerste profeet worden van het oudtestamentische tijdperk. Hij vindt zijn plek niet in de tempel, waar de mensen naar toe komen om te bidden, maar daarbuiten, tussen de mensen. Waar het volk door de woestijn zwerft, zwerft Samuel mee, en hij is vaste klant bij de koning om die met raad en daad terzijde te staan. Samuel is het die de mensen aanmoedigt, verhalen vertelt over hun eigen verleden, en God en zijn koninkrijk ter sprake brengt. Een nieuwe periode breekt aan, de periode van de tempeldienst eindigt, de periode van de profetie begint. Samuel belichaamt een diepere betekenis van secularisatie: Gods woord gaat tussen de mensen wonen. De tijden veranderen, maar gelukkig verandert Gods woord mee. Onze tempels worden oud en storten uiteindelijk in, maar Gods woord leeft, en geeft ons de kracht en vreugde om door te gaan op weg naar de vervulling van ons leven, amen.